

7

SZÖVEGMESTER

Helyesírás gyakorló

Szerző:
PATONAINÉ KÖKÉNYESI KATALIN
szakvezető tanár

Lektorálta:
KERTÉSZ JÓZSEFNÉ
szakvezető tanár

Rajzolta:
MOLNÁR MÓNICA

Tipográfia:
FARKAS ÁGNES

Műszaki szerkesztő:
KATONA CSABA

Anyanyelvi lektor:
VARRÓ SÁNDOR

Felelős szerkesztő:
ÁROKSZÁLLÁSI ILDIKÓ

A kötet hátsó borítójának belsején egyedi kód található, amelyet a **www.mozaweb.hu** oldalon aktiválhatsz. Az aktiválás hozzáférést biztosít a kiadvány elektronikus változatához a honlapon található feltételekkel.

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített változata kiadásának jogát is. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmiféle formában (fotokópia, mikrofilm vagy más hordozó) nem sokszorosítható.

ISBN 978 963 670 016 4
© MOZAIK KIADÓ – SZEGED, 2025

KEDVES GYEREKEK!

A helyesírás a magyar nyelv tanulásának egyik fontos része. Sajnos sokak számára nehézséget jelent, hogy helyesen írjanak le bizonyos szavakat, vagy megfelelően használják az írásjeleket egy szöveg lejegyzése közben. De gyakorlással ezek a problémák legyőzhetők.

Helyesírási gyakorló munkafüzetünk fejezeteiben az iskolában megismert helyesírási tudnivalókkal találkoztok. A füzet segítségével lépésről lépésre sajátíthatjátok el a szabályokat.

Az első fejezetben a szófajok helyesírását ismételhetitek át. Ezeket az ismereteket azért is fontos fel-eleveníteni, mert megalapozzák a második fejezet tananyagát: az egyszerű mondat, és ezen belül a mon-datrészek helyesírását. A harmadik fejezetben a szóösszetételek helyesírási tudnivalóit sajátíthatjátok el.

A fejezetek első felében a helyesírási szabályok rövid és érthető leírása szerepel színes keretekben. Ki-emelésekkel és sok példával segítjük a megértést. A szabályismertetőket néhány feladat követi, ame-lyek az elmélyítést szolgálják. A könyv néhány praktikus tanácsot is tartalmaz azzal a céllal, hogy mire figyeljetelek, mi segítheti a tanultak megjegyzését.

A fejezetek második felében gyakorló feladatsorok következnek. Arra törekedtünk, hogy olyan érdekes és változatos feladatokat állítsunk össze, amelyekkel könnyebben sajátíthatjátok el a helyesírás fortélyait. Igyekeztünk vidámságot is csempészni a gyakorlásra szánt szavakba és szövegekbe, hogy lelkesebb munkára ösztönözzenek benneteket. Időnként különleges regényrészletekkel is találkozhattok, ame-lyek kedvet ébreszthetnek a művek elolvasása iránt.

A gyakorlókönyv célja a helyesírás fejlesztése mellett a szókincsbővítés. A helyesírási szabályokat fő-ként szavakon keresztül gyakoroltatjuk, majd ezt követően kifejezésekbe, mondatokba és szövegrész-letekbe ágyazottan. Ha munkátok közben olyan szavakkal találkoztok, amelyek leírása gondot jelent számotokra, írjátok be őket a füzet végén található *Nehéz szavak listájába!*

A hátsó borító belső oldalán található kóddal a **www.mozaweb.hu** oldalon aktiválhatjátok a füzet digitális változatát, amelyben a **feladatok megoldását** is megtalálhatjátok.

Remélem, kitartó munkátok jutalmaként egyre több sikerélményben lesz részetek a helyesírás terén.

a Szerző

2. Az egyszerű mondat helyesírása

AZ ALANY ÉS AZ ÁLLÍTMÁNY EGYEZTETÉSE

Ha a mondatban több egyes számú alany van, akkor az állítmány lehet egyes és többes számú is. Élettelen dolgok esetében általában egyes számot, élőlényeknél többes számot használunk. Pl. Egy hűtőszekrény és egy gáztűzhely **áll** az ablak mellett. Anya és apa az ablak mellett **állnak**.

Több, vegyesen egyes és többes számú alany esetén az állítmány többes számú lesz, ha hozzá közelebb többes számú alany áll. Pl. Az edző és a játékosok **elutaztak** a versenyre.

Értelmi egyeztetés: ha az állítmány nem az alany alakjához, hanem annak jelentéséhez igazodik. Pl. A Magyar Államvasutak új menetrendet **adott** ki. **Ők** a legjobb osztály.

1 Kösd össze a szétszakadt mondatokat! Figyelj az alany és az állítmány egyeztetésére!

- Az Azori-szigetek • a földön hever.
- A rendező és a színészek is • készül az új előadásra.
- A színészek és a rendező is • csapat.
- Ők a legsikeresebb • készülnek az új előadásra.
- A füzet és a toll • Portugáliához tartozik.
- A kutya és a macska • a földön hevernek.

2 Karikázd be a mondatokhoz illeszkedő igét!

A csapatversenyt a Szegedi Boszorkányok **nyerte/nyerték** meg.
Balázs és Bori gyakran **utazott/utaztak** együtt a buszon.
Az osztály tanulói és két tanár **képviselte/képviselték** az iskolát.
Két tanár és az osztály tanulói **képviselte/ képviselték** az iskolát.

AZ EGYSZERŰ MONDAT ÍRÁSJELEI

ÍRÁSJELEK A MONDAT VÉGÉN

Az egyszerű mondatok végére a közlés szándékának megfelelő írásjelet írunk:

- kijelentő mondat: pl. *Nem esik az eső.*
- kérdő mondat: pl. *Nem vagy éhes?*
- felkiáltó mondat: pl. *De finom ez a torta!*
- felszólító mondat: pl. *Húzd alá a hibás szavakat!*
- óhajtó mondat: pl. *Bárcsak jó idő lenne holnap!*

3 **Tedd ki a párbeszéd mondatainak a végére a hiányzó írásjeleket!**

- Miért kellett eljőnnünk erre a futóversenyre__
- Nagyon egészséges sport a futás__
- Én nem így érzem__ Alig kapok levegőt__
- Sajnos edzetlen vagy__
- Vigyázz__ Kerüld ki a gödröt__
- Jaj__ Ez borzasztóan fáj__ Felhúznál__
- Na, gyere, hazatámogatlak__
- Köszönöm__ Bárcsak ne akartam volna eljönni__ Miért hagytad__

4 **Írj mondatokat a kép alapján az utasításoknak megfelelően! Ügyelj a mondatvégi írásjelekre!**

kijelentő mondat:

.....

kérdő mondat:

.....

felkiáltó mondat:

.....

felszólító mondat:

óhajtó mondat:

5 **Fejezd be a mondatokat! Figyelj a mondatvégi írásjelekre!**

Bár

Keress

Mikor

A tesiórán

Ó, de hangos.....

A mondatvégi három pont a gondolat befejezetlenségét, a továbbgondolás lehetőségét jelzi. Pl. Annyiszor elmondtam már...

6 **Írj két olyan mondatot az alábbi szituáció alapján, amelyek végére három pont illik!**

A tanár úr az óra elején a naplót lapozgatja.

.....

.....

Vigyázz! **A megszólítás nem alany**, nem szerves része a mondatnak. **Mindig vessző különíti el a mondat többi részétől.** Pl. *Adél, gyere ebédelni! Segítsél, Peti! Érted-e, Lili, a feladatot?*

Az **indulatszók után is** általában **kitevesszük a vesszőt.** Pl. *Jaj, bevertem a fejem a konyhaszekrénybe! Fúj, miért zöld színű ez a kenyér?*

13 Pótold színessel a hiányzó vesszőket az alábbi párbeszédben!

- Marci jössz Panni bulijára?
- Hűha mikor is lesz?
- Vagy pénteken vagy szombaton este.
- Hánytól kezdődik?
- Jaj azt sem tudom pontosan...
- Nem gond Luca! Addig kiderül.

A **kettőspontot** leggyakrabban az alábbi esetekben **használjuk**:

- mondatban, **ha a példaként említett szóra, felsorolásra vagy szócsoportra hívjuk fel a figyelmet.** Pl. *Legkedvesebb szórakozásom: a zenehallgatás.*
- **felsorolásban, katalógusban a szerző neve és művének címe között.** Pl. *Böszörményi Gyula: Gergő és az álomfogók.*

De! Fontos tudni, hogy ha **a szerző és a mű címe mondatba foglalva birtokos jelzős szerkezetet alkot, akkor nem teszünk kettőspontot közéjük.** Pl. *Megtanultuk kívülről **Kölcsey Ferenc Huszt** című versét.*

14 Alkalmazd az írásjelhasználati ismereteidet az alábbi feladatokban!

a) Figyeld meg a könyvborítókát! Készíts listát róluk a szerző és a cím feltüntetésével!

1.
2.
3.

b) Egészítsd ki a mondatokat!

A kedvenc művem című regénye.

A kedvenc versem című költeménye.

15 Tedd ki a mondatokból hiányzó kettőspontokat a megfelelő helyen! Vigyázz, nem mindegyik mondatból hiányzik!

A legfontosabb dolog az egészség megőrzése.

Mikszáth Kálmán *A jó palócok* című kötete 1882-ben jelent meg.

Arany János *Toldija* Petőfinek is nagyon tetszett.

Balassi Bálint *Egy katonaének*, Zrínyi Miklós *Szigeti veszedelem*, Arany János *A fülemile*.

Ebben a tanévben Jókai Mór *A nagyenyedi két fűzfa* című művét fogjuk elolvasni.

Az egyszerű mondatokban **a pontosvesszőt akkor használjuk, ha a felsorolás különböző csoportokba tartozó elemekből áll**, és ezeket el szeretnénk különíteni egymástól.
Pl. Az edzésre *ne felejts el berakni mezt, cipőt; törölközőt, tusfürdőt; kulacsot, szendvicset!*

16 Helyettesítsd a vesszőket pontosvesszővel az összes lehetséges helyen! Írd át színessel őket!

Tegnap kikészítettük a nyaraláshoz a ruhákat, a cipőket, a naptejet, a szúnyogriasztót, a vitaminokat, a gyógyszereket.

Béni nagyon szereti a palacsintát, a muffint, a milánói makarónit, a pizzát, a jeges teát, a limonádét.

17 Írd át az sms szövegét a helyesírási szabályoknak megfelelően! Használj vesszőt és pontosvesszőt is!

.....
.....
.....
.....

18 Figyeld meg a képeket! Sorold fel egy-egy mondatba beépítve, hogy milyen tárgyakat, élelmiszereket látsz! Használj vesszőt és pontosvesszőt is!

A)
.....

B)
.....

Tartalomjegyzék

Kedves Gyerekek!	3
------------------------	---

1. Ismétlés: a szófajok helyesírása

Az igék helyesírása	4
A főnevek helyesírása	6
A melléknevek és a számnevek helyesírása	9
A határozószók, a névmások, az igenevek és az igekötők helyesírása	12

2. Az egyszerű mondat helyesírása

Az alany és az állítmány egyeztetése	14
Az egyszerű mondat írásjelei	14
Írásjelek a mondat végén	14
Írásjelek a mondaton belül	16
Gyakorlófeladatok	20

3. A szóösszetételek helyesírása

Az alárendelő szóösszetételek helyesírása	26
A mellérendelő szóösszetételek helyesírása	31
Gyakorlófeladatok	33
Nehéz szavak listája	46